

aansprakelijkheid bij incidenten in dreven

INVERDE

Peter De Smedt

Advocaat LDR Gent (www.LDR.be)

Centrum voor Milieu-en Energierecht U.Gent
Centrum Water, Oceanen en Duurzame Ontwikkeling U.Utrecht

- Wie is aansprakelijk voor ongevallen bij gebruik van een dreef?
 - Ongevallen door bomen (bv. afvallende takken)
 - Ongevallen door slechte staat dreef (bv. verzakkingen wegdek)
- Wat kan een eigenaar/beheerder doen om hiermee om te gaan of vermijden?
- Wat is de impact van (sectorale) wetgeving?
 - bv. stedenbouwwetgeving, biotoopbescherming, soortenbescherming

Aansprakelijkheid ten overstaan van derden voor incidenten in dreven

- Buitencontractuele aansprakelijkheid
- Belangrijkste soorten aansprakelijkheden
- Beheren van aansprakelijkheidsrisico's

BRONNEN

- Enkele artikelen uit het Burgerlijk Wetboek
 - Veel rechtspraak (casuïstiek)

Wat is buitencontractuele aansprakelijkheid?

- De aansprakelijkheid die eigenaar/beheerder van dreven of de wegen die erdoor lopen, kan oplopen **ten overstaan van derden** (bijv. buren, wandelaars, weggebruikers, enz.)
- Gelden voor **particulieren** (burgers, verenigingen) en voor **de overheid**, en **ongeacht dreven privaat of publiek eigendom** zijn!
- Is niet de aansprakelijkheid van aannemer/beheerder ten overstaan van opdrachtgever/eigenaar voor de goede uitvoering van het contract/goed beheer van het terrein: dit is **contractuele aansprakelijkheid** (aannemingscontract/gebruikscontract)

Wat is buitencontractuele aansprakelijkheid?

2 types aansprakelijkheden

Foutaansprakelijkheid (1382 - 1383 B.W.)

Objectieve / foutloze aansprakelijkheid

(bijv. burenhinderleer, aansprakelijkheid voor gebrekkige zaken,...)

Mogelijke aansprakelijkheidsgrondslagen:

- Foutaansprakelijkheid (1382-1383 B.W.)
- Aansprakelijkheid voor gebrekkige zaken (1384, lid 1 B.W.)
- Burenhinder (544 B.W.)

Foutaansprakelijkheid

Fout

Causaal verband

Schade

Fout =

- (1) Overtreding van een wet of reglement
- (2) Inbreuk op zorgvuldigheidsnorm

(1) Overtreding van een wet of reglement

Bijv.

- Overtreding plantafstand (art. 35 Veldwetboek)
- Misdrijf: art. 418 e.v. SW:
 - onopzettelijke doding en onopzettelijk toebrengen van lichamelijk letsel door gebrek aan voorzorg (vallende bomen, takken)
- Overtreding van vergunningsplicht en –voorwaarden, beschermingsvoorschriften (bv. beschermingsbesluit landschappen, monumenten)

(2) Inbreuk op zorgvuldigheidsnorm

‘goede huisvader’ → gepaste voorzorgen nemen om schade te voorkomen

- De lichtste fout kan aanleiding geven tot aansprakelijkheid
- Strengere beoordeling voor vakman (boomverzorger) of gespecialiseerde (gesubsidieerde) vereniging (Regionaal Landschap, terreinbeherende vereniging, enz.)

Bijv.

- onvoorzichtig snoeien of omhakken van bomen
- Zichtbaar rotte boom, doch geen maatregelen
- Onvoldoende nazicht bomen
- Onvoldoende stevige inplanting van boom (bijv. in zanderige grachtkant)
- Onvoldoende wegbeheer (nazicht, onderhoud)

En werknemers (contractuelen en statutairen)?

- **Aansprakelijkheidsbeperking** (art. 18 Arbeidsovereenkomstenwet/ Wet 10 februari 2003):
 - Bedrog (opzettelijke fout)
 - Zware fout (bv. dronkenschap)
 - Gewoonlijk voorkomende lichte fout (bv. systematisch nalaten snoeien, nazicht)

Wanneer geen fout?

Overmacht:

- Bijv.: extreme weersomstandigheden
- Voorwaarden
 - onvoorzienbaar en onvermijdbaar (bijv. plotse windhoos)

Noodtoestand: conflict van normen/plichten (invloed sectorale wetgeving)

- Bijv:
 - Vergunningsplicht voor rooien van bomen vs. plicht veilig wegverkeer, afwenden van ongevalsrisico
 - Beschermd boom, soortenbescherming vs. plicht veilig wegverkeer, afwenden ongevalsrisico
- Voorwaarden
 - Actueel, reëel en ernstig gevaar
 - Geen alternatieven (bijv. bij snoeien, stutten)
 - Gevaarstoestand niet zelf uitgelokt (bijv. gebrek aan nazicht of verzorging)

Aansprakelijkheid voor gebrekkige zaken

- Gebrek van de zaak: **abnormaal** kenmerk (art. 1384, lid 1 BW)
- De ‘**bewaarder**’ (diegene die beheert, controleert,...) is aansprakelijk, ongeacht of hij het gebrek kende
 - wie heeft bewaring van gebrekkige zaak
 - Eigenaar
 - Kan beheerder (vereniging) / boomverzorger bewaarder zijn?

‘gebrekkige zaken’ , bijv.

- zieke, rotte, verdorde bomen
- abnormaal overhellende bomen
- hobbelige weg door opstuwende wortels
- gladde weg door vallende bladeren
- verzakking in de weg verborgen onder slijkwater
- Plek met drijfzand

Vorm van **foutloze aansprakelijkheid**

- weinig verweer mogelijk
- enkel betwisting causaal verband : het gebrek is geen oorzaak van de schade
- vreemde oorzaak
 - Veel rechtspraak: wind en storm !
slechts bevrijdend indien *enige* oorzaak van de schade

Burenhinderleer / evenwichtsleer

Bovenmatige burenhinder
(art. 544 BW)

Overschrijden van gewone nadelen van nabuurschap (overlast)

- Voorbeelden:
 - Wegname zonlicht door bomen
 - Hinder door vallende bladeren
 - Hinder door boomwerken zelf (bijv. lawaai van zagen)
 - Sterfte van runderen door vallende eikels

- Wie is aansprakelijk?
 - “De buur”
 - Kan de overheid/ boomverzorgers/beheerder “buur” zijn?

- Is ook **foutloze aansprakelijkheid**: dus weinig verweer

- **Feitelijk**

- planmatige controle boomveiligheid, strategische onderhoudswerken
- Publiek informeren over (potentiële) gevaren: website, infoborden
- Tijdelijk afsluiten gevaarlijke weg(delen)

• Juridisch

- Contractuele clausules over aansprakelijkheid

• Vrijwaringsclausule (verschuiven schadelast)

- De beheerder/boomverzorger neemt verbintenis op zich de eigenaar/opdrachtgever te vrijwaren wanneer deze laatste een aansprakelijkheid zou oplopen ten aanzien van een derde
- Vooral in de aannemingssector, waarbij de aannemer zijn opdrachtgever-bouwheer vrijwaart voor diens aansprakelijkheid wegens schade aan derden.

• Exoneratieclausule (uitsluiten aansprakelijkheid)

- De gebruiker van de dreef ontslaat de eigenaar/aansprakelijkheid voor schade bij “gebruik” van dreef
- Praktisch/juridisch bezwaar:
 - Met gebruikers wordt meestal geen contract gesloten
 - Wat met borden met “betreden op eigen risico” of “de eigenaar is niet aansprakelijk voor ongevallen”?

Voorwaarden: duidelijk en groot genoeg en op een evidente plaats (bv. aan de ingang)

- Gebruiksreglementen (toegankelijkheidsregeling)
 - Kunnen aansprakelijkheid in sommige gevallen uitsluiten

Het zich bevinden in of nabij bos of met bomen begroeide plaatsen bij krachtige wind, betreding van een half uur na zonsondergang tot een half uur voor zonsopgang zijn op eigen risico, zodat de beheerder niet kan worden aangesproken voor de vergoeding van de schade.

peter.desmedt@ldr.be